

Henryk Sienkiewicz „Quo vadis”. Rozdział I

KARTA PRACY NR 2

I. Zaznacz P (prawda) lub F (fałsz) zgodnie z treścią rozdziału I.

Petroniusz jest osobą zamożną i wpływową w Rzymie.	P / F
Według narratora, Petroniusz jest starszy od Marka Winicjusza, więc nie może się równać wyglądem ze swoim siostrzeńcem.	P / F
Petroniusz jest człowiekiem inteligentnym, dowcipnym i ma dystans do samego siebie.	P / F
Petroniusz to osoba niezwykle zdyscyplinowana, zdolna do wyrzeczeń, dbająca o stanowiska i posiadłości ziemskie.	P / F
Petroniusz jawi się jako osoba mająca duży dystans do religii, więc w ogóle nie stosuje się do praktyk religijnych starożytnego świata i nie składa należnych ofiar bóstwom.	P / F
Petroniusz zajmuje się pisaniem, ale robi to potajemnie.	P / F
Petroniusz jest bystrym obserwatorem życia publicznego w Rzymie i potrafi wydać o nim osąd.	P / F
Petroniusz jest estetą, ceni piękno lubi otaczać się ładnymi przedmiotami i ludźmi, dba o wystrój swojego domu.	P / F
Petroniusz nie pochwala stylu życia Aulusa Plaucjusza i Pomponii Grecyny, więc jest przeciwny kontaktom Marka z Ligią.	P / F
Petroniusz nie jest świadomy, że jedna z jego niewolnic jest w nim zakochana.	P / F

2. Spośród informacji o Marku Winicjuszu zaznacz prawdziwe.

- a) Marek Winicjusz był synem starszej siostry Petroniusza, zatem Petroniusz był jego wujkiem.
- b) Marek Winicjusz był żołnierzem, który walczył na wojnie w Azji Mniejszej.
- c) Marek z brakiem szacunku wypowiada się o swoim dowódcy Korbulonie.
- d) Winicjusz jest takim samym znawcą i miłośnikiem literatury jak Petroniusz.
- e) Winicjusz jest tak przystojnym mężczyzną, że mógłby zwrócić na siebie uwagę Poppei.
- f) Pełne namiętności słowa Marka o Ligii świadczą o tym, że mężczyzna zna ją bardzo dobrze i kocha miłością dojrzałą i zdolną do poświęceń.
- g) W drodze powrotnej z wojny Marek usłyszał przepowiednię, że w jego życiu miłość odegra wielką rolę.
- h) Marek Winicjusz spędził w domu Aulusa Plaucjusza kilkanaście dni, więc widywał Ligię codziennie.

3. Zaznacz prawdziwą odpowiedź. Sformułowanie Marka Winicjusza: „Nie dosięgły mnie strzały Partów, ale trafił mnie grot Amora... najniespodziewaniej, o kilka stadiów od bramy miasta.” oznacza, że:

- a) Marek Winicjusz został ranny w drodze powrotnej z wojny w Azji Mniejszej;
- b) Marek Winicjusz nie został ranny w czasie wojny, ale został zraniony w pobliżu Rzymu;
- c) Marek Winicjusz zakochał się w posagu Amora;
- d) Marek Winicjusz zakochał się w pobliżu Rzymu;

4. Zaznacz prawdziwą odpowiedź. Sformułowanie Marka Winicjusza: „Chcę ją mieć w domu moim dopóty, dopóki głowa moja nie będzie tak biała jak szczyt Soracte w zimie.” oznacza:

- a) Marek Winicjusz chciałby spędzić z Ligią całe życie aż do późnej starości.
- b) Marek Winicjusz chce poślubić Ligię.
- c) Marek Winicjusz planuje porwanie Ligii.
- d) Marek Winicjusz chce zdobyć Ligię do zimy.

5. Połącz tak, by powstało jedno zdanie prawdziwe (np. 1a, 2b, 3c). W sformułowaniu Marka Winicjusza: „Chcę ją mieć w domu moim dopóty, dopóki głowa moja nie będzie tak biała jak szczyt Soracte w zimie.” pisarz zastosował:

1. Pytanie retoryczne,	a) które uświadamia czytelnikowi treści najistotniejsze.
2. Porównanie,	b) które zmusza czytelnika do refleksji.
3. Powtórzenie,	c) które oddaje stan uczuć Marka i pokazuje jego marzenia.

Odpowiedź:

6. Na podstawie informacji z rozdziału I wpisz, o kim mowa:

nie jest niewolnicą, jest córką wodza Ligów, jest sierotą, ponieważ ojciec zginął, a matka zmarła, została oddana Pomponiuszowi

.....

jest już kobietą niemłodą i uchodzi na niezwykle cnotliwą, ma jednego męża

.....

nie jest zainteresowany robieniem kariery na dworze Nerona, uchodzi za pedanta, nie potępia, ale i nie podziwia Petroniusza

.....

miała już dwóch mężów, jest teraz żoną cezara, kobieta doświadczona

.....

7. Dokończ zdanie, Podkreśl poprawną odpowiedź tak, by powstała prawdziwa informacja.

Efebium, insula, arbiter elegantiorum, laconicum, balneator, byss to przykład **latynizmów/anglicyzmów**, które pisarz wprowadził do powieści, by **utrudnić czytelnikowi odbiór powieści/wprowadzić czytelnika w świat starożytnego Rzymu**.

8. Połącz cytaty z rozdziału I z odpowiednimi wnioskami.

1. „Cezar pisuje wiersze, więc wszyscy idą w jego ślady. Nie wolno tylko pisywać wierszy lepszych od cezara i z tego powodu boję się trochę o Lukana.”	a) Petroniusz krytycznie wypowiada się o zasadach moralnych i etycznych panujących w Rzymie za czasów Nerona. Jest świadomy, że - mimo swojej odrębności - nie może całkowicie odciąć się od kłamstwa i obłudy panującej na dworze cezara, o którym wypowiada się z poczuciem wyższości i kpiny.
2. „Widzisz, my tu dawno zatraciliśmy poczucie tego, co jest godziwe lub niegodziwe, i mnie samemu wydaje się, że tak naprawdę to tej różnicy nie ma, chociaż Seneka, Muzoniusz i Trazeasz udają, że ją widzą. [...] Ale zachowałem tę wyższość, że wiem, co jest szpetne, a co piękne, a tego na przykład nasz miedzianobrody poeta, furman, śpiewak, tancerz i histrio – nie rozumie.”	b) Petroniusz z odrazą mówi o ludziach otaczających Nerona, którzy nie brzydzą się szpiegostwem i odchodzeniem od głoszonych przez siebie zasad i wartości. Petroniusz dystansuje się od dworu i mechanizmów jego działania.
3. „Znam Aula Plaucjusza, który lubo nagania mój sposób życia, ma do mnie pewną słabość, a może nawet szanuje mnie więcej od innych, wie bowiem, że nie byłem nigdy donosicielem, jak na przykład Domicjusz Afer, Tygellinus i cała zgraja przyjaciół Ahenobarba. Nie udając przy tym stoika, krzywiłem się jednak nieraz na takie postęпки Nerona, na które Seneka i Burrhus patrzyli przez szpary”.	c) W Rzymie panuje powszechna moda na tworzenie poezji. Petroniusz uważa, że lepszym poetą od Nerona jest Lukan.

Odpowiedź: 1, 2, 3

9. Na podstawie tabeli z zadania powyższego zaznacz P (prawda) lub F (fałsz).

Petroniusz wie, że może zaufać Markowi, dlatego szczerze analizuje i ocenia sytuację na dworze Nerona i ludzi swoich czasów.	P / F
--	-------

10. Na podstawie dostępnych źródeł informacji zredaguj krótką notatkę encyklopedyczną.

- a) **Neron**
-
-
-
-
- b) **Seneka**.....
-
-
-
-
- c) **Lukan**.....
-
-
-
-
- d) **Tygellin**
-
-
-
-

e) **Poppea**.....

f) **Petroniusz**.....

II. Na podstawie zgromadzonych w zadaniach poprzednich materiałów i informacji zaznacz informacje prawdziwe.

- a) W powieści pt. „Qvo vadis” występują postacie historyczne.
- b) Ofoniusz Tygellinus był bliskim współpracownikiem cesarza Nerona i pozostał mu wierny aż do śmierci cesarza 9 czerwca 68 roku.
- c) Marcus Annaeus Lucanus – rzymski poeta – został zmuszony do samobójstwa, ponieważ brał udział w spisku przeciwko Neronowi.
- d) Lucjusz Anneusz Seneka (Młodszy) był nauczycielem Nerona, dlatego cesarz do końca życia liczył się z jego zdaniem.
- e) Petroniusz nazywa Nerona Ahenobarbą, ponieważ jego ojcem był Gnejusz Domicjusz Ahenobarbus.
- f) Matką Nerona była Agrypina, żona cesarza Klaudiusza.
- g) Gajuszowi Petroniuszowi przypisuje się autorstwo komediowej i awanturkowej powieści *Satyricon liber* („Satyrykon”).
- h) Poppea Sabina była kochanką Nerona, później, po rozwodzie cesarza z Oktawią, jego drugą żoną.
- i) Akcja powieści „Qvo vadis” rozgrywa się w I w. n.e.

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELA

Henryk Sienkiewicz „Quo vadis”. Rozdział I

KARTA PRACY NR 2

OBUDOWA MERYTORYCZNA. Propozycje wykorzystania karty pracy z rozdziału I

Karta pracy skonstruowana jest tak, by uczniowie jak najwięcej uwagi poświęcili Petroniuszowi i Markowi Winicjuszowi. Pojawiające się w pytaniach i odpowiedziach informacje o tych bohaterach mogą być wykorzystane w kolejnych etapach pracy z lekturą do charakterystyki tych bohaterów. Uczniowie poznają też postaci historyczne powieści oraz utrwalają redagowanie notatki encyklopedycznej.

1. Praca z kartą pracy jako wstęp do przeczytania „Quo vadis”. Można kilka tygodni przed poleceniem przeczytania całości lektury poprosić uczniów o zapoznanie się z rozdziałem I. Następnie uczniowie samodzielnie, ale przy pomocy książek, pracują na lekcji z kartą pracy. Polecenie przedostatnie może być wykonane przy pomocy dostępnych w szkole komputerów, może być formą zadania domowego, nauczyciel może także wykorzystać materiały z karty pracy (wersja dla nauczyciela). Praca z pytaniami stanowić może okazję do krótkiego wykładu nauczyciela o specyfice, tematyce lektury, zarysowania fabuły i zaciekawienia uczniów powieścią.

2. Praca z kartą pracy jako ćwiczenie czytania ze zrozumieniem. Uczniowie dostają na zadanie domowe przeczytanie rozdziału I, następnie samodzielnie lub w grupach pracują z kartą pracy i treścią lektury.

I. Zaznacz P (prawda) lub F (fałsz) zgodnie z treścią rozdziału I.

Petroniusz jest osobą zamożną i wpływową w Rzymie.	P / F
Według narratora, Petroniusz jest starszy od Marka Winicjusza, więc nie może się równać wyglądem ze swoim siostrzeńcem.	P / F
Petroniusz jest człowiekiem inteligentnym, dowcipnym i ma dystans do samego siebie.	P / F
Petroniusz to osoba niezwykle zdyscyplinowana, zdolna do wyrzeczeń, dbająca o stanowiska i posiadłości ziemskie.	P / F
Petroniusz jawi się jako osoba mająca duży dystans do religii, więc w ogóle nie stosuje się do praktyk religijnych starożytnego świata i nie składa należnych ofiar bóstwom.	P / F

Petroniusz zajmuje się pisaniem, ale robi to potajemnie.	P / F
Petroniusz jest bystrym obserwatorem życia publicznego w Rzymie i potrafi wydać o nim osąd.	P / F
Petroniusz jest estetą, ceni piękno lubi otaczać się ładnymi przedmiotami i ludźmi, dba o wystrój swojego domu.	P / F
Petroniusz nie pochwała stylu życia Aulusa Plaucjusza i Pomponii Grecyny, więc jest przeciwny kontaktom Marka z Ligią.	P / F
Petroniusz nie jest świadomy, że jedna z jego niewolnic jest w nim zakochana.	P / F

2. Spośród informacji o Marku Winicjuszu zaznacz prawdziwe.

- a) Marek Winicjusz był synem starszej siostry Petroniusza, zatem Petroniusz był jego wujkiem.
- b) Marek Winicjusz był żołnierzem, który walczył na wojnie w Azji Mniejszej.
- e) Winicjusz jest tak przystojnym mężczyzną, że mógłby zwrócić na siebie uwagę Poppei.
- g) W drodze powrotnej z wojny Marek usłyszał przepowiednię, że w jego życiu miłość odegra wielką rolę.

3. Zaznacz prawdziwą odpowiedź. Sformułowanie Marka Winicjusza: „Nie dosięgły mnie strzały Partów, ale trafił mnie grot Amora ... najniespodziewaniej, o kilka stadiów od bramy miasta.” oznacza, że:

- d) Marek Winicjusz zakochał się w pobliżu Rzymu;

4. Zaznacz prawdziwą odpowiedź. Sformułowanie Marka Winicjusza: „Chcę ją mieć w domu moim dopóty, dopóki głowa moja nie będzie tak biała jak szczyt Soracte w zimie.” oznacza:

- a) Marek Winicjusz chciałby spędzić z Ligią całe życie aż do późnej starości.

5. Połącz tak, by powstało jedno zdanie prawdziwe (np. 1a, 2b, 3c). W sformułowaniu Marka Winicjusza: „Chcę ją mieć w domu moim dopóty, dopóki głowa moja nie będzie tak biała jak szczyt Soracte w zimie.” pisarz zastosował:

2c Porównanie, które oddaje stan uczuć Marka i pokazuje jego marzenia.

6. Na podstawie informacji z rozdziału I wpisz, o kim mowa:

Ligia

Pomponia Grecyna

Aulus Plaucjusz

Poppea Sabina

7. Dokończ zdanie, Podkreśl poprawną odpowiedź tak, by powstała prawdziwa informacja.

Efebium, insula, arbiter elegantiorum, laconicum, balneator, byss to przykład latynizmów, które pisarz wprowadził do powieści, by wprowadzić czytelnika w świat starożytnego Rzymu.

8. Połącz cytaty z rozdziału I z odpowiednimi wnioskami.

Odpowiedź: 1c, 2a, 3b

9. Na podstawie tabeli z zadania powyższego zaznacz P (prawda) lub F (fałsz).

Petroniusz wie, że może zaufać Markowi, dlatego szczerze analizuje i ocenia sytuację na dworze Nerona i ludzi swoich czasów.	P / F
--	-------

10. Na podstawie dostępnych źródeł informacji zredaguj krótką notatkę encyklopedyczną.

a) **Neron** – ur. 15 grudnia 37 w Ancjum, zm. 9 czerwca 68 w Rzymie; piąty cesarz rzymski w latach 54–68; syn Gnejusza Domicjusza Ahenobarbusa i Agrypiny Młodszej, późniejszej żony cesarza Klaudiusza. Wychowanek filozofa Seneki Młodsze. W 50 roku został oficjalnie adoptowany przez ówczesnego cesarza Klaudiusza, ówczesnego męża Agrypiny. Tym samym zyskał te same prawa do tronu co Brytannik, pierworodny syn cesarza. Cesarz rzymski od 54 roku, kiedy Agrypina otręła swojego męża i przejęła władzę. Neron odsunął później matkę od wpływów, a w 59 roku zlecił jej zamordowanie. Już w pierwszym roku swego panowania Neron musiał się wykazać, gdyż cesarstwo straciło wpływy w Armenii. Zadanie odzyskania tego rejonu Neron powierzył uznanemu już wodzowi Korbulonowi, który podczas dwóch kampanii pokonał Partów, a Armenia powróciła pod orbitę wpływów cesarstwa. W 62 roku Neron poślubił Poppeę Sabinę. Po pożarze Rzymu w 64 roku Neron wykorzystał fakt, że spora powierzchnia miasta się zwolniła i rozkazał wybudować duży pałac oraz zmienić układ urbanistyczny. Wywołało to podejrzenia, że to Neron rozkazał podpalić Rzym. Według Tacyty, Neron, chcąc odciągnąć od siebie podejrzenia, winą za pożar obarczył chrześcijan, co stało się przyczyną fali krwawych represji. Despotyzm Nerona wywoływał coraz większe niezadowolenie w kręgach arystokracji, patrycjuszów i bogatych warstwach społecznych. Zdradzony przez najbliższych współpracowników zmarł śmiercią samobójczą.

b) **Seneka (Lucjusz Anneusz Seneka Młodszy)** - ur. ok. 4 r. p.n.e., zm. 65 r.; retor, pisarz, poeta, filozof rzymski, stoik. W 49 r. Agrypina uczyniła go wychowawcą swego syna, przyszłego cesarza Nerona. Po śmierci Klaudiusza w 54 r. Seneka stał się wraz z prefektem Burrusem jednym z głównych doradców 17-letniego Nerona i miał wpływ na politykę Cesarstwa. Po śmierci Burrusa pozycja Seneki w oczach Nerona zmalała; dawny wychowanek obawiał się wpływów i powagi filozofa, dlatego cesarz szukał okazji,

by pozbyć się niewygodnego świadka swoich zbrodni. Seneka został oskarżony o udział w spisku Pizona przeciw życiu Nerona i zmuszony do popełnienia samobójstwa.

c) **Lukan** (Marcus Annaeus Lucanus) – ur. w 39 r., zm. W 65 r.; poeta rzymski, bratanek Seneki Młodsze. Za udział w spisku Pizona na życie Nerona został zmuszony do samobójstwa. Z twórczości Lukana pozostała jedynie niedokończona „Parsalia” epopeja historyczna w 10 księgach dotycząca wojny domowej między Pompejuszem a Cezarem.

d) **Tygellin** (Gaius Ofonius Tigellinus) – ur. 8?, zm. 69; wojskowy rzymski, bliski przyjaciel Nerona, prefekt straży nocnej, a od 62 prefekt pretorianów i prawa ręka cezara. Pisarze antyczni obciążali Tygellinusa odpowiedzialnością za despotyczne zachowania Nerona. Przypuszcza się, iż to właśnie on podsunął pomysł zrzucenia na chrześcijan odpowiedzialności za wielki pożar, jaki strawił dużą część Rzymu w 64 r. W 65 r. wytropił spisek zawiązany przez Gajusza Pizona i wykorzystał tę okazję do usunięcia nienawidzonych przez siebie przyjaciół Nerona: Gajusza Petroniusza, Lukana oraz filozofa Seneki Młodsze. W 68 roku, w obliczu upadku władzy Nerona, Tygellinus postanowił zdradzić cezara i wsparł w dążeniach do tronu przywódcę legionów hiszpańskich Galbę. Po jego upadku, skazany na śmierć przez cesarza Otona, popełnił samobójstwo.

e) **Poppea** (ur. około 30, zm. 65) – cesarzowa rzymska. Od 58 roku kochanka cesarza Nerona (zajęła miejsce Akte), na jego rozkaz rozwiedziona z mężem Markiem Salwuszem Otonem. Od 62 roku druga żona Nerona po tym, jak rozwiódł się z pierwszą żoną Oktawią, którą później kazał zamordować. Poppea prowadziła wystawny tryb życia i była znana jako piękna, wyrachowana kobieta. To ona namówiła Nerona, aby zamordował swoją własną matkę Agrypinę. Prawdopodobnie sam Neron doprowadził do śmierci Poppei w 65 roku po dotkliwym pobiciu.

f) **Petroniusz** (Gaius Petronius Arbiter) – ur. 27, zm. 66; rzymski pisarz, filozof i polityk. Przypisuje się mu autorstwo wydanej anonimowo powieści *Satyricon* („Satyrykon”). Pochodził z znamienitego rodu, piastował więc szereg publicznych funkcji, m. in. zarządzał Bitynią, rzymską prowincją Azji. W 62 lub w 63 r. został konsulem i zyskał duże wpływy na dworze Nerona. Oskarżony o kontakty z Gajuszem Pizonem, podobnie jak Seneka i Lukan, popełnił w związku z tym samobójstwo.

II. Na podstawie zgromadzonych w zadaniach poprzednich materiałów i informacji podkreśl informacje prawdziwe.

a) W powieści pt. „Quo vadis” występują postacie historyczne.

c) Marcus Annaeus Lucanus – rzymski poeta – został zmuszony do samobójstwa, ponieważ brał udział w spisku przeciwko Neronowi.

e) Petroniusz nazywa Nerona Ahenobarbą, ponieważ jego ojcem był Gnejusz Domicjusz Ahenobarbus.

Strona 10

- g) Gajuszowi Petroniuszowi przypisuje się autorstwo komediowej i awanturkowej powieści *Satyricon liber* („Satyricon”).
- h) Poppea Sabina była kochanką Nerona, później, po rozwodzie cesarza z Oktawią, jego drugą żoną.
- i) Akcja powieści „Quo vadis” rozgrywa się w I w. n.e.